



Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman 2021 toteutumisen arviointi

VD/1784/11.02.00.01/2014

KR/JP

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma vuosille 2020-2024 on hyväksytty ympäristölautakunnassa 6.11.2019. Päivitys vuodelle 2021 on hyväksytty ympäristölautakunnassa 3.12.2020. Valtioneuvoston asetuksen 665/2006 mukaisesti valvontasuunnitelman toteutumista arvioidaan kaupunkiympäristölautakunnan lupajaostossa vuosittain. Lupajaoston lisäksi toiminnasta ja suunnitelmien toteutumisesta raportoidaan aluehallinto- ja keskusviranomaiselle maaliskuun loppuun mennessä. Vuonna 2022 määräajalle saatiin lykkäystä toukokuun loppuun. Valvontayksiköt tallentavat edellisen vuoden raportit ja toimielimen päätöksen asian käsittelystä ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkötietojen hallintajärjestelmään (VYHA).

Valvontasuunnitelmaa laadittaessa on käytetty valtakunnallisia tarkastustiheyssuosituksia ja paikallista riskinarviointia.

Ympäristöterveydenhuolto otti käyttöön valtakunnallisen ympäristöterveydenhuollon toiminnanohjaus ja tiedonhallintajärjestelmän (VATI-järjestelmä) tammikuussa 2019. Järjestelmän raportointi on edelleen kehitysvaiheessa. Tästä syystä järjestelmästä saaduissa tiedoissa on edelleen virheitä ja tilastot eivät ole täysin luotettavia tai vertailukelpoisia edellisten vuosien kanssa.

Terveydensuojeluvalvonta

Terveydensuojeluvalvonnan kohteita, joihin tehdään suunnitelmallista valvontaa, oli 738 kappaletta. Suunnitelluista tarkastuksista (235 kpl) saatiin toteutettua 152 (65) %. Edellisenä vuonna toteuma oli 67 %. Suurella osalla kohteista tarkastustiheys on harvemmin kuin kerran vuodessa, joten kaikkiin kohderyhmiin ei suunniteltu tarkastuksia vuodelle 2021.

Talousvettä toimittavien laitosten, uimarantojen, uimahallien, peruskoulujen, yleisten liikuntatilojen ja kehitysvammalaitosten, tatuointipaikkojen ja solariumien tarkastukset saatiin toteutettua hyvin. Päiväkotien tarkastuksista toteutui hieman alle puolet. Lasten ja nuorten kerhotiloja ja vastaavia sekä vanhusten tehostetun asumisen yksiköitä ja muita sosiaalialan yksiköitä pystyttiin tarkastamaan vain yksittäisiä kohteita. Kokonaisuudessaan suunnitelmalliset tarkastukset saatiin toteutettua aiempien vuosien tavoin.

Suunnitelmallisilla tarkastuksilla 90 % kohteissa toiminta oli toteutettu vaatimusten mukaisella tavalla tai niissä havaittiin ainoastaan vähäisiä puutteita. 10 % kohteista annettiin kehoitus korjata vaatimusten vastainen toiminta.

Suunnitelmallisten tarkastusten lisäksi tehtiin 143 suunnitelman ulkopuolista tarkasta. Näistä 92 tarkastusta liittyi asuntojen epäilyihin terveyshaittoihin. Haittaeläimiin liittyen tehtiin 42 tarkastusta. Muihin valvontakohteisiin tehtiin yksittäisiä tarkastuksia terveyshaittaepäilyn perusteella.

Talousvedestä ja uimavesistä otettiin vuoden aikana 550 suunnitelman mukaista viranomaisnäytettä. Näytteenoton tavoitteena oli 641 näytettä, mutta koronaviruksen aiheuttamat uimahallien ja kylpylöiden täyssulut, vähensivät näytteenottoa.



Terveydensuojeluvalvonta jatkoi sidosryhmätyöskentelyä edellisen vuoden tapaan, joskin koronan vuoksi lähitapaamisia oli hieman vähemmän.

Kokonaisuudessaan terveydensuojeluvalvonta toteutui aiempien vuosien tapaan, suunnitelman mukaisia tarkastuksia saatiin tehtyä jopa hieman aiempaa enemmän. Resurssien käyttöä tarkastuksiin ja muuhun valvontatyöhön joudutaan edelleen riskinarvioinnin perusteella priorisoimaan voimakkaasti. Terveydensuojelussa on ollut pitkäaikainen resurssivaje ja tarkastuksista on onnistuttua toteuttamaan vuosittain noin 60 % tavoitteista.

Tupakka- ja lääkelain valvonta

Tupakka- ja lääkelain mukaista myynnin valvontaa tehdään pääasiassa muun valvonnan yhteydessä. Valvottavia tupakan vähittäis- ja tukkumyyntipaikkoja oli vuoden 2021 alussa 203 kpl. Valvontasuunnitelman mukaan vähittäis- ja tukkumyynnin kohteet suunnitellaan tarkastettavan joka toinen vuosi. Tarkastustavoitteesta (102) toteutui 80 kappaletta eli 78 %.

Läkelain mukaisia nikotiinivalmisteita myyviä vähittäismyyntikohteita on Vantaalla 126. Tarkastuksia suunniteltiin tehtäväksi 63, niistä toteutui 56 kappaletta (89 %). Tupakkalain mukaisia asuntoyhteisöjen tupakointikieltohakemuksia tuli vireille 20 kappaletta.

Tupakkavalvonta saatiin toteutettua kokonaisuudessaan kohtuullisen hyvin.

Elintarvikevalvonta

Vantaalla elintarvikevalvonnan kohdetoimintoja on noin 1700. Määrä vaihtelee jatkuvasti, kun kohteita lopettaa ja uusia perustetaan. Vuoden 2021 aikana 735 kohdetoimintaan tehtiin suunnitelman mukainen tarkastus. Valvontasuunnitelman mukainen tarkastustavoite oli 1056 tarkastusta, joten tarkastustavoitteesta toteutui 70 %. Vähittäismyynnin tarkastuksista toteutui 96 %, tarjoilupaikkojen tarkastuksista 69 % sekä elintarviketeollisuuden ja -kuljetusten valvonnan tarkastuksista 64 %. Vantaalla paras oivallinen -arvio annettiin 43 % tarkastuksista, 37 % päätyi arvioon hyvä, 18 % tarkastuksista havaittiin korjattavaa ja 1 % kohteista sai arvosanan huono. Korjattavaa-arvosanoja annettiin 4 prosenttiyksikköä edellistä vuotta enemmän. Huono-suhteellinen määrä pysyi ennallaan. Vuoden 2021 aikana hallinnollisia pakkokeinoja käytettiin kuusi kertaa.

Valvontasuunnitelmassa vuodelle 2021 suunniteltiin neljä projektia: Suola- ja ravintoarvoprojekti, Ravintoloiden ja myymälöiden vähittäismyyntiin valmistamat elintarvikkeet, Maahantuodun lihan laatu ja Nitriitti lihavalmisteissa. Maahantuodun lihan laatua koskevasta projektista luovuttiin, koska maahantuontia koskevia ilmoituksia ei vielä yrityksiltä edellytetty. Muuten projektit toteutettiin suunnitellusti. Elintarvikevalvonnan suunnitelman mukaisia näytteitä otettiin kaikkiaan 38 kappaletta.

Suunnitelman ulkopuolisia tarkastuksia liittyen muun muassa valituksiin, takaisinvetoihin, laatupoikkeamiin ja Ruokaviraston valvontapyyntöihin tehtiin 108. Elintarvikkeisiin liittyviä ruokamyrkytyspäilyilmoituksia vastaanotettiin 67. Vuoden aikana oli kaksi elintarvikkeisiin liittyvää epidemiaselvitystä. Korona-ajan ravintolarajoitukset ja korostunut hygieniaohjeistus, on vaikuttanut ruokamyrkytys-epidemia-ilmoitusten vähäiseen määrään.

Elintarvikevalvonta saatiin toteutettua kohtuullisen hyvin aiempien vuosien tapaan. Vuonna 2021 käytössä olleilla resursseilla valvontaa jouduttiin priorisoimaan, jotta riskinarvioinnin perusteella tärkeimmät kohteet saatiin tarkastettua ja esimerkiksi epidemiaepäilyt selvitettyä.



Eläinlääkintähuolto

Kaupungin pieneläinvastaanotolla kävi virka- ja päivystysaikana yhteensä 6011 potilasta. Määrä on kasvanut edellisestä vuodesta muutamalla sadalla käynnillä. Vantaalla ja Porvoolla on ollut vuoden 2016 alusta alkaen sopimus, jonka mukaisesti Vantaa huolehti virka-ajan ulkopuolella Porvoon päivystysalueen lemmikkien (373 kpl) kiireellisestä hoidosta. Vastaavasti Porvoon alue huolehtii Vantaan suurelainten eläinlääkinnästä. Vantaalaisten suurelaimia hoidettiin vuoden aikana 23 kertaa.

Eläinten hyvinvoinnin valvontaan liittyviä tarkastuksia tehtiin 144 kappaletta. Tarkastusyryityksiä tehtiin tämän lisäksi 108 kappaletta ja eläinsuojelupäätöksiä Löytöeläintalolle tuotuja eläimiä koskien 25 kappaletta. Valvontasuunnitelmassa oli arvioitu, että tarkastuksia ja käyntejä tehdään yhteensä 250 ja löytöeläintalon eläimiä koskevia päätöksiä 25 kappaletta. Tarkastuksia tehtiin edellisen vuoden tapaan. Neuvoja ja ohjeistusta annettiin 15 % tarkastuksista, määräyksiä ja kieltoja 37 % ja 23 % käytettiin kiireellisiä toimenpiteitä eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi. Tarkastuksista 25 % ei havaittu puutteita eläintenpidossa. Kieltojen määräysten lukumäärä on hieman kasvanut ja samalla kiiretoimenpiteet ovat hieman vähentyneet.

Suunnitelmallisia tarkastuksia, mitkä tehdään ilman epäilyä eläinsuojelulain rikkomisesta, ei pystytty resurssivajeen vuoksi tekemään vuonna 2021.

Eläintautilain nojalla tehtiin 48 vientitarkastusta eläville eläimille ja eläintuotteille. Laittomia maahantuontejä selvitettiin aluehallintoviraston ja Ruokaviraston kanssa yhteistyössä 10 tapausta. Lisäksi myönnettiin noin 977 todistusta turkisten vientiin liittyen.

Toiminnan kehittäminen

Valvonta on priorisoitu niin, että tärkeimmät osa-alueet on pystytty valvomaan. Rajallisista resursseista johtuen suunnitelmallisesta valvonnasta joudutaan tinkimään.

VATI-järjestelmä on kehittymässä ja sen toivotaan tuovan yksikölle paremmat mahdollisuudet tiedolla johtamiseen. Resurssit pitäisi jatkossa kohdistaa nykyistä paremmin niihin toimintoihin, joissa valvontaa erityisesti tarvitaan.

Ympäristöterveydenhuollon systemaattiset, sisäiset auditoinnit aloitettiin vuoden 2020 aikana ja niitä jatkettiin myös vuonna 2021. Valtakunnallinen ympäristöterveydenhuollon laadunhallintajärjestelmä (Laatunet) on otettu käyttöön syksyllä 2019. Alkuvuodesta 2022 Laatunet nosti rajusti hintojaan ja Uudenmaan kunnat päättivät jatkaa laatutyötä kuntien välisellä yhteistyöllä.

Vuonna 2021 yksikön valvontatulot ja eläinlääkärin vastaanotolta kertyneet klinikkamaksut olivat yhteensä 649 619 €. Tulot kasvoivat edellisestä vuodesta noin 36 %. Vastaanoton klinikkamaksuja korotettiin syksyllä 2020. Muilta osin ympäristöterveydenhuollon maksutaksaan päivitettiin syksyllä 2020 ja uusi taksa tuli voimaan vuoden 2021 alusta. Ympäristöterveydenhuollon yksikkö ei ole nettobudjetoitu, joten tulot eivät ole yksikön käytettävissä.

**Ympäristöjohtajan esitys:**

Päätetään merkitä tiedoksi ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman 2021 toteutumisen arviointi.

Tämä pykälä tarkastetaan heti.

Päätös:

Päätettiin merkitä tiedoksi.

Tämä pykälä tarkastettiin heti.

Liitteet:

- Terveystensuojeluvalvonnan raportti 2021
- Tupakka- ja lääkelain mukaisen valvonnan raportti 2021
- Elintarvikevalvonnan raportti 2021
- Eläinlääkintähuollon raportti 2021
- Eläinlääkintähuollon liite 2, vuosi 2021

Täytäntöönpano: Ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkötietojen hallintajärjestelmä (VYHA)

Muutoksenhakuohje: 3. Oikaisuvaatimus ja valituskielto

Lisätiedot:

1. kaupungineläinlääkäri vs. Jaakko Peltomaa 050 3181 680 (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)